Seat No.:_____ No. Of Printed Pages: 02

[55]

SARDAR PATEL UNIVERSITY,
M.A.SEMESTER-III (CBCS) EXAMINATION,
2016
Friday, 28, October,
02.00 P.M. TO 05.00 P.M.
SUBJECT: SANSKRIT
SUBJECT CODE: PA03SSAN03

TOTAL MARKS:70

पुराणविमर्शः -बलदेव उपाध्यायः ।

मेघदूतम् (पूर्वमेघः)- कालिदासः (श्लोकः,२१-४०) ।

પ્રશ્ન.૧ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૧૦)

(૧) પુરાણનાં લક્ષણો .....માંથી પ્રાપ્ત થાય છે.

(A) શિવપુરાણ (B) વિષ્ણુપુરાણ (C) અગ્નિપુરાણ (D) લિંગપુરાણ

(૨) યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ પુરાણને ..... વિદ્યાઓમાં પ્રમુખ સ્થાન આપે છે.

(A) ૧૨ (B) ૧૪ (C) ૧૫ (D) ૧૬

(૩) ગુણભદ્રાચાર્ય લિખિત પુરાણ છે.

(A) પદ્મપુરાણ (B) હરિવંશપુરાણ (C) આદિપુરાણ (D) ઉત્તરપુરાણ

(૪) બ્રહ્મવૈવર્તપુરાણ કેટલા ખંડોમાં વિભાજિત છે ?

(A) ૦૨ (B) ૦૩ (C) ૦૪ (D) ૦૫

(૫) ભારતીય સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિનો વિશ્વકોશ મનાય છે.

(A) વાયુપુરાણ (B) અગ્નિપુરાણ (C) પદ્મપુરાણ (D) વરાહપુરાણ

(૬) દશાર્ણપ્રદેશની રાજધાની વિદિશા કઇ નદીને તટે વસેલી છે ?

(A) ક્ષિપ્રા (B) ચર્મણ્વતી (C) રેવા (D) વેત્રવતી

(૭) 'स्त्रीणामाद्यं प्रणयवचनं विभ्रमो हि प्रियेषु' - પ્રસ્તુત પદ્યખંડમાં કયો અલંકાર છે ?

(A) અર્થાન્તરન્યાસ (B) વિશેષોક્તિ (C) વિભાવના (D) સ્વભાવોક્તિ

(૮) મેઘદૂત અનુસાર ઉદયનકથાના જાણકારો કયા પ્રદેશમાં વસે છે ?

(A) દશાર્ણ (B) અવંતી (C) માલક્ષેત્ર (D) કુરુક્ષેત્ર

(૯) મહાકાલેશ્વરનું મંદિર કઇ નદીના તટે આવેલું છે ?

(A) ક્ષિપ્રા (B) ચર્મણ્વતી (C) જાહ્નવી (D) ગંભીરા

(૧૦) સાહિત્યદર્પણકાર વિશ્વનાથ 'મેઘદૂત'ને ..... ગણાવે છે.

(A) ક્રીડાકાવ્ય (B) દૂતકાવ્ય (C) ખંડકાવ્ય (D) કેલીકાવ્ય

પ્રશ્ન.૨ પુરાણ એટલે શું ? પ્રમુખ પુરાણોનો પરિચય આપો. (૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન.૨ વરાહપુરાણમાં પ્રતિપાદિત વરાહ અવતાર વિશે સવિસ્તર ચર્ચા કરો. (૧૫)

પ્રશ્ન.૩ શ્રીમદ્‌ભાગવતમહાપુરાણમાં વર્ણિત કૃષ્ણલીલાઓ વર્ણવો. (૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન.૩ વાયુપુરાણમાં નિરૂપિત શિવ સ્તુતિ વિશે આલોચનાત્મક નોંધ લખો. (૧૫)

પ્રશ્ન.૪ નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા મુજબ સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો. (૧૫)

(૧) नीचैराख्यं गिरिमधिवसेस्तत्र विश्रामहेतो-
स्त्वत्संपर्कात्पुलकितमिव प्रौढपुष्पैः कदम्बैः ।
यः पण्यस्त्रीरतिपरिमलोद्गारिभिर्नागराणा-
मुद्दामानि प्रथयति शिलावेश्मभियौवनानि ॥

(૨) वक्रः पन्था यदपि भवतः प्रस्थितस्योत्तराशां
सौधोत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूरुज्जयिन्याः ।
विद्युद्दामस्फुरितचकितैस्तत्र पौराङ्गनानां
लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे लोचनैर्वञ्चितोऽस्मि ॥

પ્રશ્ન.૫ નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા મુજબ સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો. (૧૫)

(૧) दीर्घीकुर्वन्पटु मदफलं कूजितं सारसानां
प्रत्यूषेषु स्फुटितकमलामोदमैत्रीकषायः ।
यत्र स्त्रीणां हरति सुरतग्लानिमङ्गानुकूलः
शिप्रावातः प्रियतम इव प्रार्थनाचाटुकारः ॥

(૨) गच्छन्तीनां रमणवसतिं योषितां तत्र नक्तं
रुद्धामिन्या नरपतिपथे सूचिभेद्यैस्तमोभिः ।
सौदामिन्या कनकनिकषस्निग्धया दर्शयोर्वीं
तोयोत्सर्गस्तनितमुखरो मा स्म भूर्विक्लवास्ताः॥

ॐॐॐॐॐ

—— × — (२) — × ——